

Natura 2000-område: 38 Bredsgård Sø

Habitatområde: 38 Bredsgård Sø

Udpegningsgrundlag:

1013 Kildevældsvindelsnegl

Bevaringsprognose:

Vurderet Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Tilgroning med græs og høje urter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Afgræsning Høslet
Tilgroning med vedplanter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Rydning af vedplanter
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Gældende lovgivning
Næringsbelastning fra dyrkede arealer	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Begrænsning el. ophør af drift
Uhensigtsmæssig hydrologi	Forbedring af hydrologi	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Afskæring af dræn og grøfter
Arealreduktion/ fragmentering	Udvidelse af naturarealet	☐	☒	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Afgræsning Rydning af vedplanter Etablering på §3-arealer

Natura 2000-område: 38 Bredsgård Sø

Habitatområde: 38 Bredsgård Sø

Udpegningsgrundlag:

1096 Bækklampret

Bevaringsprognose:

Vurderet Gunstig

Langsigtet mål:

Bevaring af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Ingen kendte trusler	Ingen Indsats i 1. planperiode	☐	☐	☐	☐	

Habitatområde: 38 Bredsgård Sø

Udpegningsgrundlag:

1355 Odder

Bevaringsprognose:

Vurderet Gunstig

Langsigtet mål:

Bevaring af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Ingen kendte trusler	Ingen Indsats i 1. planperiode	☐	☐	☐	☐	Ingen indsats i 1. planperiode

---

Natura 2000-område: 38 Bredsgård Sø

Habitatområde: 38 Bredsgård Sø

Udpegningsgrundlag:

1393 Blank seglmos

Bevaringsprognose:

Vurderet Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Tilgroning med græs og høje urter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Afgræsning Høslet
Tilgroning med vedplanter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Rydning af vedplanter
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Gældende lovgivning
Næringsbelastning fra dyrkede arealer	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Begrænsning el. ophør af drift
Uhensigtsmæssig hydrologi	Forbedring af hydrologi	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Afskæring af dræn og grøfter
Arealreduktion/ fragmentering	Udvidelse af naturarealet	☐	☒	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Afskæring af dræn og grøfter Etablering på §3-arealer

Natura 2000-område: 38 Bredsgård Sø

Habitatområde: 38 Bredsgård Sø

Udpegningsgrundlag:

1528 Gul stenbræk

Bevaringsprognose:

Vurderet Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Tilgroning med græs og høje urter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Afgræsning Høslet
Tilgroning med vedplanter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Rydning af vedplanter
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Gældende lovgivning
Næringsbelastning fra dyrkede arealer	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Begrænsning el. ophør af drift
Uhensigtsmæssig hydrologi	Forbedring af hydrologi	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Afskæring af dræn og grøfter
Arealreduktion/ fragmentering	Udvidelse af naturarealet	☐	☒	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Afskæring af dræn og grøfter Etablering på §3-arealer

Natura 2000-område: 38 Bredsgård Sø

Habitatområde: 38 Bredsgård Sø

Udpegningsgrundlag:

3140 Kalkrige søer og vandhuller med kransålalger

Bevaringsprognose:

Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Gældende lovgivning

Habitatområde: 38 Bredsgård Sø

Udpegningsgrundlag:

3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks

Bevaringsprognose:

Ukendt

Langsigtet mål:

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Næringsstofbelastning	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Afskæring af dræn og grøfter Randzoner

Habitatområde: 38 Bredsgård Sø

Udpegningsgrundlag:

3260 Vandløb med vandplanter

Bevaringsprognose:

Ukendt

Langsigtet mål:

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Ingen kendte trusler	Ingen Indsats i 1. planperiode	☐	☐	☐	☐	

Natura 2000-område: 38 Bredsgård Sø

Habitatområde: 38 Bredsgård Sø

Udpegningsgrundlag:

4030 Tørre dværgbusksamfund (heder)

Bevaringsprognose:

Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Gældende lovgivning
Tilgroning med vedplanter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Rydning af vedplanter
Tilgroning med græs og høje urter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Afgræsning Hedepleje Høslet

Habitatområde: 38 Bredsgård Sø

Udpegningsgrundlag:

5130 Enekrat på heder, overdrev eller skrænter

Bevaringsprognose:

Ukendt

Langsigtet mål:

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
		☐	☐	☐	☐	

Natura 2000-område: 38 Bredsgård Sø

Habitatområde: 38 Bredsgård Sø

Udpegningsgrundlag:

6230 * Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund

Bevaringsprognose:

Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Tilgroning med græs og høje urter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Afgræsning Høslet
Tilgroning med vedplanter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Rydning af vedplanter
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Gældende lovgivning
Arealreduktion/ fragmentering	Udvidelse af naturarealet	☐	☒	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Etablering på driftsarealer Etablering på §3-arealer Begrænsning el. ophør af drift

Habitatområde: 38 Bredsgård Sø

Udpegningsgrundlag:

6430 Bræmmer med høje urter langs vandløb eller skyggende skovbryn

Bevaringsprognose:

Ukendt

Langsigtet mål:

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Ingen kendte trusler	Ingen Indsats i 1. planperiode	☐	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Ingen indsats i 1. planperiode

Natura 2000-område: 38 Bredsgård Sø

Habitatområde: 38 Bredsgård Sø

Udpegningsgrundlag:

7140 Hængesæk og andre kærsumfund
dannet flydende i vand

Bevaringsprognose:

Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Gældende lovgivning
Tilgroning med græs og høje urter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Høslet Naturpleje
Tilgroning med vedplanter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Rydning af vedplanter

Natura 2000-område: 38 Bredsgård Sø

Habitatområde: 38 Bredsgård Sø

Udpegningsgrundlag:

7220 * Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand

Bevaringsprognose:

Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				
		1	2	3	4	
Grøftning og dræning	Forbedring af hydrologi	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Afskæring af dræn og grøfter
Tilgroning med græs og høje urter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Afgræsning Høslet Naturpleje
Tilgroning med vedplanter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Rydning af vedplanter
Næringsbelastning fra dyrkede arealer	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Begrænsning el. ophør af drift
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Gældende lovgivning
Arealreduktion/ fragmentering	Udvidelse af naturarealet	☐	☒	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Afgræsning Rydning af vedplanter Fri dynamik

Natura 2000-område: 38 Bredsgård Sø

Habitatområde: 38 Bredsgård Sø

Udpegningsgrundlag:

7230 Riggær

Bevaringsprognose:

Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Gældende lovgivning
Tilgroning med græs og høje urter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Afgræsning Høslet
Tilgroning med vedplanter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Rydning af vedplanter
Grøftning og dræning	Forbedring af hydrologi	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Afskæring af dræn og grøfter
Arealreduktion/ fragmentering	Udvidelse af naturarealet	☐	☒	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Afgræsning Rydning af vedplanter Afskæring af dræn og grøfter Ophør af grundvandsindvinding

Høringsnotat for Natura 2000-plan

NOTAT

vedrørende høringssvar til Natura 2000-plan 2010-2015 inkl. miljørapport (SMV)

*Forslag til Natura 2000-plan nr. 38
Habitatområde H38*

Bredsgård Sø

Udkast til Natura 2000-plan blev annonceret i ekstern høring den 4. oktober 2010. Høringsfristen udløb den 6. april 2011.

Høringsmateriale, høringssvar og høringssnotater kan ses på

http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Natura2000/Natura_2000_planer/

Og

<http://websag.mim.dk/HoeringVandOgNatur2010/WebSider/visalle.aspx>

Forslag til Natura 2000-plan er annonceret offentligt og desuden sendt i høring hos relevante myndigheder (jf. miljømålsloven § 43 og bekendtgørelse om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplaner § 5).

Naturstyrelsen har modtaget i alt 1650 høringssvar vedrørende de enkelte Natura 2000-planer, og dertil omkring 300 mere generelle høringssvar vedrørende vand- og naturplanlægningen. De generelle høringssvar er sammenfattet i et samlet notat, der kan ses på www.nst.dk

Til Natura 2000-plan nr. 38 er der modtaget i alt 3 høringssvar fra *Danmarks naturfredningsforening (DN)*, *Dansk Landbrug Midt-Østjylland (DLMØ)* og *Viborg Kommune*.

Svarene har især berørt følgende punkter:

1. *Uønskede og invasive arter*
2. *Revision af udpegningsgrundlag*

Yderligere har høringssvarene berørt følgende emner, hvortil der henvises til det generelle høringssnotat (kan findes via ovenstående link):

3. *Lovgrundlag*
4. *Datagrundlag, herunder også datatilgængelighed*
5. *Virkemidler herunder tilskudsordninger*
6. *Økonomi*
7. *Kvælstof*

I det følgende sammenfattes de væsentligste synspunkter til de ovenfor nævnte punkter. Kommentarer hertil er anført i kursiv.

Det skal bemærkes, at høringssvarene kun er gengivet i hovedtræk. Ønskes detaljerede oplysninger om svarenes indhold, henvises der til de fremsendte høringssvar.

Bemærkninger til planforslaget

1. Uønskede og invasive arter

Viborg Kommune bemærker at der ikke i planen er indsats imod uønskede og invasive arter.

Der er i forbindelse med Naturstyrelsens kortlægning af naturtyper ikke registreret invasive arter i området, hvorfor der ikke er anført indsatser imod dem i planen.

2. Revision af udpegningsgrundlag

Dansk Landbrug Midt- Østjylland (DLMØ) mener at udpegningsgrundlaget bør revideres, da der i dag er Enekrat (5130) på udpegningsgrundlaget, selvom naturtypen ikke er registreret i området.

Naturstyrelsen henviser til det generelle høringsnotat, afsnittet om udpegningsgrundlag og afgrænsning.

Justeringer af forslag til Natura 2000-plan nr. 38

De fremkomne bemærkninger har ikke givet anledning til ændring af planforslaget da de fleste indsigelser er af overordnet karakter, der ikke vurderes at skulle afspejles i en konkret ændring i denne plan.

Naturstyrelsens egne justeringer af forslag til Natura 2000-plan nr. 38

På baggrund af dialog i høringsperioden, og Naturstyrelsens egne overvejelser, er der foretaget mindre justeringer af teksten i trussels-, tilstand og bevaringsstatus-, målsætnings- og indsatsafsnittet. Truslen tilgroning er tilføjet for naturtypen hængesæk. Truslen uhensigtsmæssig hydrologi i forbindelse med vandløb med vandplanter er fjernet, da Naturstyrelsen vurderer at den ikke reelt forekommer i området, ligeledes er truslen næringsbelastning af kildevæld tilføjet på baggrund af Naturstyrelsens egne overvejelser. Retningslinjen om at forekomsterne af tør hede søges udvidet, er fjernet, da der efter Naturstyrelsens bedste overbevisning er tale om en anden naturtype på det pågældende areal. En udvidelse af hedearealet vurderes derfor ikke at kunne finde sted. En beskrivelse af fredningen af Bredsgård Sø-området er tilføjet afsnittet Igangværende Pleje og Genopretning.

Hverken ændringerne som følge af de indkomne bemærkninger, eller Naturstyrelsens egne justeringer giver anledning til fornyet høring af planforslaget.

Sammenfattende redegørelse for høring over miljørapport (SMV)

Parallelt med offentlig høring af planudkast til Natura 2000-plan for område nr. 38 har SMV-redegørelse for planen været i offentlig høring i henhold til bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer § 8.

Natura 2000-planens formål er at sikre eller genoprette bevaringsstatus for de arter og naturtyper, der har dannet grundlag for udpegning af Natura 2000-område nr. 38. SMV-rapporten viste ikke modstrid med andre miljøhensyn, og der er i den offentlige høring ikke modtaget kommentarer til rapporten.

Den offentlige høring har ikke givet anledning til ændring af Natura 2000-planen da de fleste indsigelser er af overordnet karakter, der ikke vurderes at skulle afspejles i en konkret ændring i denne plan.

Naturstyrelsen vil overvåge effekten af Natura 2000-planen gennem det nationale overvågningsprogram NOVANA, http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/National_naturbeskyttelse/Overvaagning_af_vand_og_natur/, som følger udviklingen i naturtilstanden og arealudbredelse af de naturtyper og arter, som planlægningen omfatter. Desuden vil Naturstyrelsen i samarbejde med FødevarerErhverv og Kommunernes Landsforening overvåge fremdriften i den forudsatte forvaltningsindsats.

Rettelsesblad til Natura 2000-plan nr. 38 Bredsgård Sø

Naturplanlægning og biodiversitet
Naturstyrelsen Vestjylland
Dato: 9. februar 2010

Rettelsesblad til Natura 2000-planer, hvor beregning af naturtypernes tilstand er justeret

I forbindelse med nykodning af tilstandssystemerne for naturtyper til brug for visning på Danmarks Miljøportal har Bioscience, Århus Universitet opdaget fejl i deres hidtidige beregninger af især skovtilstanden og naturtilstanden for heder og klitter.

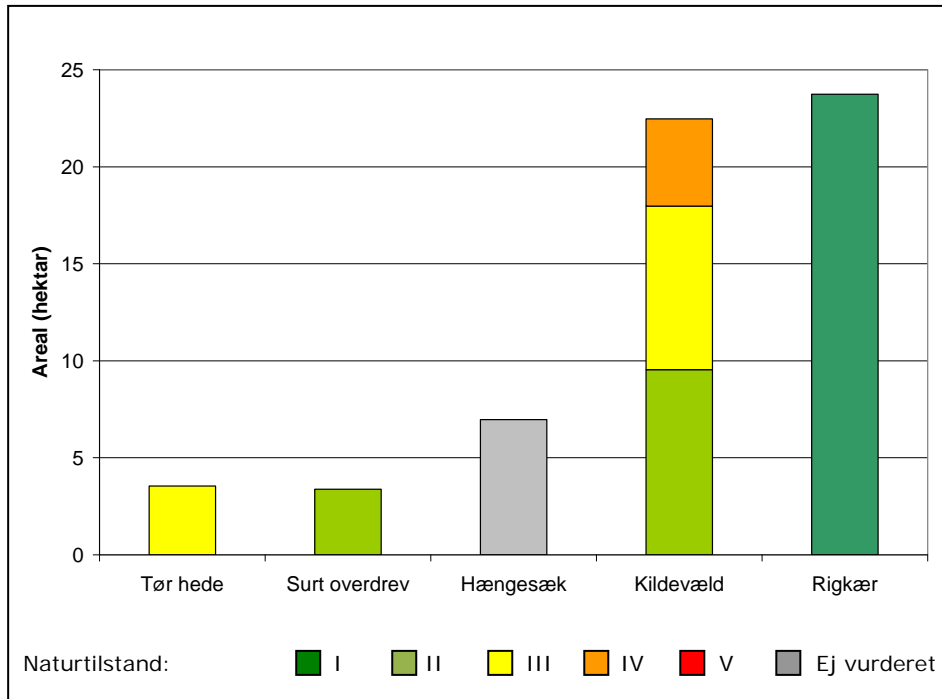
Fejlene skyldes flere forhold, men særligt at de såkaldte 'problemarter' ikke har indgået korrekt i beregningen, hvorfor artsindexet i skovtilstands-beregningen i flere tilfælde nedgraderes. Samtidig viser det sig, at hydrologi-parameteren i visse situationer uretmæssigt har talt negativt med, hvilket betyder, at strukturindekset i skovtilstands-beregningen i en række tilfælde skal opgraderes.

En nyberegning af skovtilstanden medfører ændringer i tilstandsklassen for op mod 10 % af de ca. 5.500 registreringer. For knap 200 af registreringerne betyder det en ændring fra ugunstig til gunstig skovtilstand eller omvendt. Der er fundet tilsvarende fejl i artsindexet for enkelte lysåbne naturarealer, således at ca. 150 registreringer ud af ca. 10.000 ændrer tilstand.

Når Danmarks Miljøportal primo februar gør en opdateret version af naturtilstandsberegneren offentlig tilgængelig, vil de nævnte korrektioner være indarbejdet.

Korrektionen medfører ikke ændringer i målsætning og indsatsprogram i Natura 2000-planen, idet målsætningen er langsigtet, og indsatsprogrammet bygger på faktuelle forhold på arealerne og ikke den beregnede skov/naturtilstand. Fejlrettelsen betyder dog, at Natura2000 planens beskrivelse af naturtypernes tilstand, og søjlerne i planernes figur 4 kan være ukorrekte. Den rettede tekst og figur 4 til plan for Natura 2000-område nr. 38:

”Ny figur 4

Figur 4. Naturtilstand for de af Natura 2000-områdets naturtyper, som er tilstandsvurderet.

For ca. 60 % af de kortlagte arealer med kildevæld gælder, at naturtilstanden ikke er tilfredsstillende (naturtilstandssklasse III-IV). Øjensynligt er de karakteristiske arter for kildevæld manglende eller i alt fald ikke ret udbredte.

”

Tillæg om ny viden til Natura 2000-basisanalyse for Bredsgård Sø (Natura 2000-område nr. 38).

Tillægget gælder både for basisanalyser for lysåbne naturtyper og arter samt for skovbasisanalyser.

Natura 2000-planerne bygger på den eksisterende viden om naturforholdene. Denne viden er områdevis blevet opgjort i basisanalyserne for hhv. Natura 2000-skovplanlægning, Natura 2000-havplanlægning samt Natura 2000-planlægning for øvrige arealer. Basisanalyserne, der udgør en del af den færdige plan for Natura 2000-området, blev offentliggjort i 2007 og kan ses på [By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside \(www.blst.dk/Natura2000plan\)](http://www.blst.dk/Natura2000plan).

Dette tillæg opsummerer den viden, der – ud over basisanalysens – supplerende indgår som grundlag for Natura 2000-planen. Tillægget er opbygget med et indhold og en struktur, der svarer til basisanalysens opbygning.

For nogle områder er der på baggrund af basisanalysen eller overvågningsdata mv. foretaget ændringer i udpegningsgrundlaget. Det gældende udpegningsgrundlag kan ses i figur 2 i naturplanen. I det tilfælde at nye arter er tilføjet udpegningsgrundlaget er vurderinger af deres levestedsareal opgjort i dette bilag.

Siden færdiggørelsen af basisanalyserne er der i nogle områder foretaget kortlægning af yderligere naturtyper, skovnaturtyper på ikke-fredskovspligtige arealer og/eller en genkortlægning af i første omgang oversigtligt kortlagte arealer. De ny- eller genkortlagte arealer har bidraget med ny viden af betydning for Natura 2000-planerne.

Der er foretaget nye overslagsberegninger af den luftbårne kvælstofdeposition til de kortlagte naturtyper. Beregningerne omfatter nu alle kortlagte arealer af både lysåbne naturtyper og skovnaturtyper.

I nogle områder er der endvidere sket væsentlige ændringer i driften, igangsat naturgenopretningsprojekter el.lign. siden færdiggørelsen af basisanalyserne.

1. BESKRIVELSE AF OMRÅDET

Områdets afgrænsning er uændret, og områdets overordnede naturindhold er uændret. Den tidligere kortlægning af lysåbne terrestriske naturtyper var mangelfuld og der er primært suppleret med nye naturtyper på udpegningsgrundlaget.

2. TILFØJELSER TIL UDPEGNINGSGRUNDLAGET

I basisanalysens afsnit 6 er omtalt væsentlige nyopdagede eller nyindvandrede forekomster af arter eller naturtyper, der ikke var en del af områdets oprindelige udpegningsgrundlag. Der er desuden fremkommet yderligere oplysninger om naturtyper og arter i forbindelse med overvågning og kortlægning udført 2006-2008. Disse arter og naturtyper er vurderet i forbindelse med en revision af udpegningsgrundlaget. Det aktuelle udpegningsgrundlag fremgår af figur 2 i naturplanen – og af [By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside](#).

Følgende naturtyper: kransnålalge-sø, tør hede og hængesæk samt arterne: kildevældsvindelsnegl, bæklampret, blank seglmos og gul stenbræk er tilføjet det oprindelige udpegningsgrundlag.

3. NYE DATA OM NATURTYPER OG ARTER

Første runde af kortlægningen af EF-habitatområdernes naturtyper blev foretaget i perioden 2004-2005. I første omgang blev kun 18 lysåbne naturtyper samt skovnaturtyper på fredskovspligtige arealer kortlagt. I løbet af 2007 og 2008 er der foretaget kortlægning af flere lysåbne naturtyper, og der er kortlagt skovnaturtyper på ikke-fredskovspligtige arealer. Endelig er der foretaget genkortlægning eller nykortlægning af en række områder, som kun blev kortlagt oversigtligt/stikprøvevist i første runde.

Nye data om areal og antal forekomster af naturtyper og arter i dette Natura 2000-område fremgår af nedenstående tabel 1 og 2. Ud over de nævnte naturtyper er der i habitatområdet kortlagt et mindre udvalg af områdets vandhuller.

Data om ny-/genkortlagte naturtyper er medtaget såfremt der er tale om nykonstaterede naturtyper på udpegningsgrundlaget eller såfremt der er væsentlige ændringer i forhold til oplysningerne i basisanalysens afsnit 2 eller 6. Data om nykonstaterede arter er medtaget såfremt de indgår i udpegningsgrundlaget og såfremt der er tale om nye oplysninger i forhold til basisanalysens afsnit 6

Nr.	Naturtype	Regi- streret areal (ha)	Antal fore- komster	Kilde
Terrestriske naturtyper				
3140	Kransnålalge-sø	0,02	1	3)
3150	Næringsrig sø	0,04	1	3)
4030	Tør hede	3,5	1	2)
6230	Surt overdrev	3,4	2	2)
7140	Hængesæk	7,4	1	2)
7220	Kildevæld	22,5	6	2)

Tabel 1. Opdaterede data om nye eller genkortlagte naturtyper i habitatområde nr. 30. Data stammer fra 1) NOVANA-overvågningsprogrammet (2004-2008) samt Viborg Amts overvågning i perioden 1988-2006. 2) Naturtypekortlægning 2004-05 (NOVANA/DEVANO). 3) Genkortlægning, supplerende kortlægning 2007-08 (DEVANO). Kortlægningsdata for naturtyperne (ekskl. vandnaturtyper) kan ses på www.vandognatur.dk. *Prioriteret naturtype.

Nr.	Art	Antal forekom- ster	Areal (ha)/ vandløb (km)	Kilde
1013	Kildevælds-vindelsnegl	1	0,1	1)
1096	Bæklampret	?	4	1)
1393	Blank seglmos	1	0,1	1)
1528	Gul stenbræk	1	0,1	1)

Tabel 2. Opdaterede data om nye arter på udpegningsgrundlaget for habitatområde nr. 30. 1) Data stammer fra national overvågning 2004-2008 (NOVANA m.v.) samt Viborg Amts overvågning i perioden 1988-2006.

4. SUPPLERENDE TRUSSELSVURDERING

I basisanalysen blev der præsenteret en trusselvurdering og tilstandsdata for de forskellige naturtyper og arter. Hvad angår de ny- og genkortlagte naturtyper vurderes disse forhold at være afspejlet i henholdsvis struktur- og artstilstand, som kan ses på [By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside](#). Struktur- og artstilstand udgør tilsammen naturtilstanden, som fremgår af figur 4 i naturplanen. De registrerede data (strukturparametre og artslistes) for de enkelte forekomster kan endvidere ses i den fællesoffentlige naturdatabase på www.naturdata.dk.

Ud over basisanalysens opgørelse af trusler mod områdets naturindhold er der nedenstående tilføjelser og ændringer.

4.1 Belastning af naturområder med luftbåret kvælstof

Kvælstof og fosfor er fra naturens hånd begrænsende næringsstoffer for mange økosystemer. Når et naturområde belastes med ekstra næringsstoffer (eutrofieres), fører det til ændret artsammensætning, fordi konkurrencetærke og kraftigt voksende plantearter (som f.eks. *stor nælde*, *blåtop* og *vild kørvel*) bliver begunstiget på bekostning af lavtvoksende og konkurrencevage plantearter (såkaldte nøjsomhedsarter).

Eutrofieringen kan blive så kraftig, at naturtypernes tålegrænse bliver overskredet. Resultatet bliver, at flere af de karakteristiske nøjsomhedsarter forsvinder, og naturtypernes tilstand ændres. Selv små ekstra tilførsler af næringsstoffer kan på sigt føre til ændret artssammensætning. Eutrofiering af naturområder kan ske i form af direkte tilførsel af gødning eller indirekte i form af f.eks. kvælstofdeposition fra luften eller jordfygning fra marker.

Eutrofiering af terrestriske naturarealer kan påvises på flere måder, f.eks. ved forekomst af negative strukturer (f.eks. dominans af *blåtop* på tørre heder), mange plantearter med tilpasning til at vokse på næringsrig jordbund eller ved at måle eller modelberegne nedfald af kvælstof fra luften.

Eutrofiering som trussel kan være meget vanskelig at observere ved tilsyn eller registrering.

Tålegrænser

For de naturtyper, der danner udpegningsgrundlag for Natura 2000-området, er der fastsat tålegrænseintervaller, som fremgår af tabel 3.

Tålegrænse: Følsomheden af et naturområde over for en (forøget) tilførsel af forsurende eller eutrofierende stoffer kan beskrives i form af tålegrænser, der angiver "*den belastning, hvorunder væsentlige skadelige effekter på økosystemet ikke vil forventes, vurderet ud fra den bedste tilgængelige viden*". Empirisk baserede tålegrænser for en række forskellige naturtyper er blevet fastsat af UN/ECE (Skov- og Naturstyrelsen 2003).

1) UN/ECE er FN's Økonomiske Komité for Europa. Tålegrænserne (critical loads) fastsættes i Arbejdsgruppen vedr. effekter af konventionen om langttransporterede luftforurening (www.unece.org/env/wge) i forbindelse med det internationale samarbejdsprogram vedr. modellering og kortlægning af tålegrænser, baggrundsbelastning, effekter, risici og udviklingstendenser for luftforurening

Naturtype	Tålegrænse Kg N/ha
1110 Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand	- 1
1130 Flodmundinger	30-40
1140 Mudder- og sandflader blottet ved ebbe	- 1
1150 Kystlaguner og strandsøer	30-40
1160 Større lavvandede bugter og vige,	30-40
1170 Rev	- 1
1180 Boblerev	- 1

1330 Strandenge	30-40
1210 Strandvold med enårige planter	- 1
1220 Strandvold med flerårige planter	- 1
1230 Kystklint/klippe	15-25
1310 Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter på mudder og sand	30-40
1320 Vadegræssamfund	30-40
1330 Strandenge	30-40
1340 Indlandssaltenge	30-40
2110 Forstrand og begyndende klitdannelser	10-20 ₂
2120 Hvide klitter og vandremiler	10-20 ₂
2130 Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit)	10-20 ₂
2140 Kystklitter med dværgbuskvegetation (klithede)	10-20 ₂
2160 Kystklitter med havtorn	10-20 ₂
2170 Kystklitter med gråris	10-20 ₂
2180 Kystklitter med selvsåede bestande af hjemmehørende træarter	10-20 ₂
2190 Fugtige klitlavninger	10-25 ₄
2250 Kystklitter med enebær	10-20 ₂
2310 Indlandsklitter med lyng og visse	10-20 ₂
2320 Indlandsklitter med lyng og revling	10-20 ₂
2330 Indlandsklitter med åbne græsarealer med sandskæg og hvene	10-20 ₂
3110 Kalk- og næringsfattige søer og vandhuller (lobeliesøer)	5-10
3130 Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden	5-10
3140 Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger	5-10
3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks	- 11
3160 Brunvandede søer og vandhuller	5-10
3260 Vandløb med vandplanter	- 1
3270 Vandløb med tidvis blottet mudder med enårige planter	- 1
4010 Våde dværgbusksamfund med klokkelyng	10-25
4030 Tørre dværgbusksamfund (heder)	10-20
5130 Enekrat på heder, overdrev eller skrænter	15-25 ₅
6120 Meget tør overdrevs- eller skræntvegetation på kalkholdigt sand	15-25
6210 Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (vigtige orkidélokalteter)	15-25
6230 Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund	10-20
6410 Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop	15-25 ₆
7110 Aktive højmoser	5-10
7120 Nedbrudte højmoser med mulighed for naturlig gendannelse	5-10
7140 Hængesæk og andre kærsamfund dannet flydende i vand	10-15 _{3,7}
7150 Plantesamfund med næbfrø, soldug eller ulvefod på vådt sand eller blottet tørv	10-15 _{3,7}
7210 Kalkrige moser og sumpe med hvas avneknippe	15-25
7220 Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand	15-25 ₈
7230 Rigkær	15-25 ₃
9110 Bøgeskove på morbund uden kristtorn	10-20 _{2,10}
9120 Bøgeskove på morbund med kristtorn	10-20 _{2,10}
9130 Bøgeskove på muldbund	10-20 _{2,10}
9150 Bøgeskove på kalkbund	10-20 _{2,10}
9160 Egeskove og blandskove på mere eller mindre rig jordbund	10-20 _{2,10}
9170 Vinteregeskove i østlige (subkontinentale) egne	10-20 _{2,10}
9190 Stillekeskove og -krat på mager sur bund	10-20 _{2,10}
91D0 Skovbevoksede tørvemoser	10-20 _{2,10}
91E0 Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld	10-20 _{2,10}

¹ Tålegrænsen for atmosfærisk belastning er ikke relevant, idet naturtyperne er naturligt kvælstofrige, ufølsomme for atmosfærisk tilførsel, eller forventes at modtage det største bidrag fra andre kilder, fx grundvand eller overfladenær afstrømning.

² Tålegrænsen for beskyttelse af laver (10 – 15 kg N ha⁻¹år⁻¹) kan anvendes hvis en væsentlig forekomst af følsomme laver på lokaliteten ønskes beskyttet.

³ Tålegrænsen for højmoser (5 – 10 kg N ha⁻¹år⁻¹) kan anvendes hvis en væsentlig forekomst af følsomme højmosearter på lokaliteten ønskes beskyttet.

⁴ Tålegrænsen for oligotrofe søer (5 – 10 kg N ha⁻¹år⁻¹) benyttes for småsøer i klitlavninger.

⁵ Tålegrænsen for heder (10 – 20 kg N ha⁻¹år⁻¹) anvendes, hvis dværgbuske (lyng mv.) er hyppige.

⁶ Naturtypen er en delmængde af den bredere naturtype fersk natureng, der kan være mere kvælstoffølsom.

⁷ Naturtypen er en delmængde af den bredere naturtype fattigkær, der har tålegrænse i intervallet 10 – 20 kg N ha⁻¹år⁻¹

⁸ Naturtypen omfatter også Palludellavæld, der forventes at have tålegrænser i den lave ende af intervallet.

⁹ Baseret på tålegrænsen for laver.

¹⁰ Tålegrænsen bør modelberegnes. En modelberegning kan give lavere tålegrænser, ned til 7 kg N ha⁻¹år⁻¹

¹¹ Mange søer og vandhuller er eutrofieret som følge af næringstilførsel fra andre kilder. For de rene, ikke eutrofierede søer af type 3150 kan tålegrænsen for de øvrige søtyper på 5-10 kg N ha⁻¹år⁻¹ bruges, hvis søen er kvælstofbegrænset.

Tabel 3. Tålegrænser for terrestriske naturtyper i habitatområdet (Skov- og Naturstyrelsen 2005)

Som det fremgår af tabel 3, er det særligt hængesæk og rigkær med en væsentlig forekomst af følsomme højmosearter (7140 og 7230) samt én søtype (3140), der hører til de særligt kvælstoffølsomme naturtyper med tålegrænser på 5-10 kg N/ha/år. Øvrige hængesække og heder (4030) samt sure overdrev (6230), er ligeledes følsomme overfor kvælstofbelastning og har tålegrænser mellem 10-20 (-25) kg N/ha/år. Blandt kilderne (7220) ligger tålegrænsen for paludellavæld i den lave ende af intervallet, dvs. 15 kg N/ha/år.

Øvrige rigkær og kildevæld samt enekrat (7230, 7220 og 5130) er moderat kvælstoffølsomme med tålegrænser mellem 15-25 kg N/ha/år. For artsrige forekomster ligger tålegrænsen i den nedre ende af disse intervaller.

N-deposition og overskridelse af tålegrænser

Kvælstofdepositionen til danske land- og vandområder kommer fra en lang række danske og udenlandske kilder, primært husdyrproduktion (ammoniak) og forbrændingsprocesser (kvælstofoxider). I Jylland og på Fyn stammer ca. 60 % af kvælstofdepositionen fra husdyrproduktion, mens det på Sjælland og Bornholm drejer sig om ca. halvdelen eller under halvdelen (Danmarks Miljøundersøgelser 2005). De gennemsnitlige tal dækker dog over store lokale variationer afhængig af den lokale husdyrtæthed og ruheden af naturområderne. I forhold til

husdyrproduktionen er staldanlæg uden ammoniakbegrænsende teknik typisk den største kilde til landbrugets ammoniakfordampning.

I tabel 4 er den gennemsnitlige afsætning af kvælstof opgivet som kommunevise gennemsnit af NH_y og NO_x for 2006 (DMU).

Kommune	NH_y (kg N/ha)	NO_x (kg N/ha)	Total N (kg N/ha)	Heraf stammende fra danske kilder (%)
Viborg	10	7	17	43 %
Lands gennemsnit	8	9	17	33 %

Tabel 4. Baggrundsbelastningen (i kg N/ha/år) i de kommuner, som Natura 2000-området ligger inden for. Kvælstofdepositionen er angivet som kommunevise gennemsnit af hhv. NH_y (ammoniak og ammonium, primært fra husdyrproduktion), NO_x (kvælstofoxider, salpetersyre og nitrat (fra transport, energiproduktion og industri) og total N (samlet tør- og våddeposition). DMU, 2006.

Det gennemsnitlige kvælstofnedfald i Viborg kommune, hvori Natura 2000-området ligger, er 17 kg N/ha/år, hvilket er det samme som landsgennemsnittet. Belastningen med ammoniak og ammonium (NH_y) er ca. 2 % højere end landsgennemsnittet, hvilket tyder på, at det lokale og regionale husdyrhold har en relativt stor indflydelse på kvælstofnedfaldets størrelse. Nedfaldet af NO_x 'er – der overvejende stammer fra transport, energiproduktion og industri – er til gengæld noget lavere end landsgennemsnittet.

Overslagsberegning af den lokale kvælstofbelastning

Da husdyrbrug ikke ligger jævnt fordelt i landskabet, vil kvælstofbelastningen af et naturområde variere alt efter om der ligger husdyrbrug tæt på naturområdet, eller der slet ikke er husdyrbrug i nærområdet. Hertil kommer, at afsætningen af kvælstof på forskellige overfladetyper varierer i forhold til ruheden. Der er f.eks. stor forskel på, hvor meget der afsættes på en skov (med stor ruhed og dermed med stor afsætnings-overflade) og på en lysåben eng (med lavere ruhed og mindre afsætnings-overflade). Der er derfor foretaget en korrektion af de kommunevise gennemsnitstal i forhold til lokal husdyrtæthed og til forskellige naturtypers ruhed inden for Natura 2000-området. Ruheden af naturarealerne er vurderet på baggrund af den vedplanterdækning, som er registreret ved kortlægningen

Korrektionen er foretaget ved hjælp af en metode beskrevet i Ammoniakmanualen (Skov- og Naturstyrelsen, 2003) opdateret som beskrevet i boksen nedenfor. Der er ikke tale om en eksakt beregning, men om en forholdsvis grov overslagsberegning, der dog giver en indikation af om, og i givet fald hvor meget tålegrænserne er overskredet for de forskellige naturtyper. Der-

for kan overslagsberegningerne ikke direkte indgå i myndighedsbehandling af N-belastning fra konkrete husdyrbrug/virksomheder

Overslagsberegningerne viser, at kvælstofnedfaldet på størsteparten af naturområderne i Natura 2000-område nr. 38 ligger mellem 15 og 20 kg N/ha/år alt afhængig af den lokale husdyrtæthed og naturområdernes overfladeruhered.

Naturtype	Tålegrænse-interval kg N/ha/år	Kvælstofafsætning overslag (kg N/ha/år)		
		10-15	15-20	20-25
Tør hede (4030)	10-20		100 %	
Surt overdrev (6230)	10-20		100 %	
Kildevæld (7220)	15-25 (h)	17 %	62 %	21 %
Rigkær (7230)	15-25 (c)		100 %	
Hængesæk (7140)	10-15	*	*	*
Total		7 %	84 %	9 %

Tabel 5. Overslag over tålegrænseoverskridelser i Natura 2000-området. For hver naturtype er angivet naturtypens tålegrænseinterval og andelen af det samlede areal i forskellige intervaller af belastninger. Tålegrænsen for et konkret naturområde vil typisk ligge indenfor tålegrænseintervallet. *Det kortlagte areal med hængesæk i N38 er ikke tilstandsvurderet og er derfor heller ikke kommet med i overslagsberegningerne over N-depositionen. Den lokale deposition afhænger bl.a. af strukturen for det enkelte område.

Belastninger, hvor den lokale N-belastning ligger under den nedre grænse i tålegrænseintervallet (tålegrænsen ikke overskredet), er markeret med grønt, N-belastninger, der ligger indenfor tålegrænseintervallet (overstiger den lave ende af tålegrænseintervallet), er vist med gult, og N-belastninger, der ligger over tålegrænseintervallet (overstiger den høje ende af tålegrænseintervallet), er markeret med rødt.

- (a) Tålegrænsen for atmosfærisk belastning er ikke relevant, idet naturtyperne er naturligt kvælstofrige, ufølsomme for atmosfærisk tilførsel, eller forventes at modtage det største bidrag fra andre kilder, fx grundvand eller overfladenær afstrømning.
- (b) Tålegrænsen for beskyttelse af laver ($10 - 15 \text{ kg N ha}^{-1}\text{år}^{-1}$) kan anvendes hvis en væsentlig forekomst af følsomme laver på lokaliteten ønskes beskyttet.
- (c) Tålegrænsen for højmoser ($5 - 10 \text{ kg N ha}^{-1}\text{år}^{-1}$) kan anvendes hvis en væsentlig forekomst af følsomme højmosearter på lokaliteten ønskes beskyttet.
- (d) Tålegrænsen for Oligotrofe søer ($5 - 10 \text{ kg N ha}^{-1}\text{år}^{-1}$) benyttes for småsøer i klitlavninger.
- (e) Tålegrænsen for heder ($10 - 20 \text{ kg N ha}^{-1}\text{år}^{-1}$) anvendes, hvis dværgbuske (lyng mv.) er hyppige.
- (f) Naturtypen er en delmængde af den bredere naturtype forsk natureng, der kan være mere kvælstoffølsom.
- (g) Naturtypen er en delmængde af den bredere naturtype fattigkær, der har tålegrænse i intervallet $10 - 20 \text{ kg N ha}^{-1}\text{år}^{-1}$.
- (h) Naturtypen omfatter også Palludellavæld, der forventes at have tålegrænser i den lave ende af intervallet.
- (i) Baseret på tålegrænsen for laver.
- (j) Tålegrænsen bør modelberegnes. En modelberegning kan give lavere tålegrænser, ned til $7 \text{ kg N ha}^{-1}\text{år}^{-1}$.

Som det fremgår af tabel 5 gælder det for hovedparten af alle naturområder i Natura 2000-området, at de kan være negativt påvirket af luftbåret kvælstof. For de tørre heder, de sure overdrev og rigkærene er den lave ende af intervallet overskredet for alle de kortlagte arealer (vist med gult) mens det samme gælder for 2/3 af kildevældene.

Rigkær med forekomst af nogle af de kvælstoffølsomme arter af planter, der også kan findes i højmoser, hører til de særligt kvælstoffølsomme naturtyper med tålegrænse i intervallet 5-10

kg N/ha/år. Her er der tale om alvorlige tålegrænseoverskridelser, selvom det ikke fremgår af tabellen ovenfor, hvor alle rigkærsarealer er markeret med gult.

Bestemmelse af kvælstofnedfaldets størrelse på naturområder og sammenligning med andre beregninger

Den præcise størrelse af kvælstofbelastningen på et konkret naturområde er vanskelig at bestemme. Der kan enten foretages målinger (som er tidskrævende, omkostningstunge og usikre, da de som regel kun repræsenterer en kortere måleperiode og derfor skal omregnes til "normale" forhold), eller der kan foretages modelberegninger med modeller af forskellig art, hvoraf nogle er meget ressourcekrævende og omkostningstunge, mens andre har karakter af overslagsberegninger. Resultater fra alle modelberegninger er typisk behæftet med en forholdsvis høj usikkerhed

Overslagsberegningerne skal alene anvendes til at give et foreløbigt overblik over omfanget af tålegrænseoverskridelser til brug ved vurdering af gunstig bevaringsstatus, ikke til konkret sagsbehandling

4.2 Foreløbig trusselsvurdering for nye arter på udpegningsgrundlaget

Kildevælds-vindelsnegl

Bestand: Udbredelsen og hyppigheden af kildevældsvindelsnegl i Danmark er til dels ukendt. Arten er hidtil primært fundet på dele af Sjælland, Bornholm og i Midt- og Nordjylland. Der er oftest tale om isolerede forekomster, og der har derfor været spekuleret i, om bestanden i Danmark er en reliktføremkomst. Der kendes frem til i dag ca. 20 forekomster af arten, der meget let kan overses af ikke-specialister. Indenfor de seneste år er antallet af genfund/nyfund under 10 på landsplan på trods af intensiveret eftersøgning. Antallet af forekomster er formentlig noget højere, end det vi konkret ved i dag, men da arten er knyttet til en biotop, der er i hastig tilbagegang, nemlig kildevæld og soligene rigkær med visse arter af star, er der næppe nogen tvivl om, at arten er tilsvarende truet. Dersom teorien om at arten er en reliktføremkomst er korrekt, vil den have særdeles ringe mulighed for geninvandring til lokaliteter, hvor den af en eller anden temporær årsag er uddød (f.eks. et par års for hård afgræsning, eller dårlig hydrologi). Med andre ord synes arten at kunne være afhængig af lang kontinuitet og

ekstensiv drift. Inden for Habitatområdet forekommer kildevældsvindelsnegl minimum ét sted.

Potentielle levesteder: Artens potentielle levesteder udgøres af ret næringsfattige, mineralrige, gerne kalkrige, star-dominerede kildevæld med mosser i bunden og soligene soligene rigkær med tilsvarende vegetation og uforstyrret hydrologi i søbunden og i kildevæld på både øst- og vestsiden.

Bæklampret

Bestand: I Danmark findes der foruden bæklampret yderligere to arter lampretter: hav- og flodlampret. Nyere forskning tyder imidlertid på, at bæk- og flodlampret er én og samme art, der ligesom det er kendt ved ørreden har en stationær vandløbs form og en vandrende form der tilbringer en periode i havet. Bæklampretten er forholdsvis almindelig i danske vandløb mens de to andre træffes sjældnere. En del af forklaringen på dette er, at de tidligere amters og nu Miljøcentrenes vandløbsovervågning foretages i efterårsmånederne, hvor de to lampretter opholder sig i havet. Begge gyder i vandløb med grus- og stenbund i april-juni. Alle 3 lampretarter har et larvestadie på 3-5 år, hvor larverne lever nedgravet i vandløbsbunden som blinde og tandløse larver. Efter larvestadiet vandrer Flod- og havlampretterne til havs, hvor de opholder sig i hhv. 1-2 år og 3-4 år. Bæklampretten opholder sig hele livet i vandløbene. Voksne lampretter dør efter endt gydning. Specielt de vandrende hav- og flodlampretter er afhængige af fri passage i vandløbene, hvis de skal kunne gennemføre deres livscyklus. Lampretterne har ligeledes brug for et nogenlunde fysisk varieret vandløb, hvis både gydning og larvestadie skal tilgodeses.

Bæklampret er ikke registreret i vandløbene inden for Natura 2000 området. For begge vandløbs vedkommende skyldes det ganske simpelt, at der aldrig er foretaget elbefiskning. På baggrund af artens almindelige forekomst i danske vandløb vurderes den manglende forekomst inden for dette Natura 2000 område primært at skyldes manglende overvågning. Artens udbredelse bør på den baggrund undersøges i forbindelse med de kommende års vandløbsovervågning.

Foreløbig trusselsvurdering: Bæklampret stiller forholdsvis beskedne krav til kvaliteten af levested, og trives fint i vandløb med bare nogenlunde vandløbskvalitet (DVFI 4) ligesom den heller ikke stiller specielt store krav til vandløbets fysiske tilstand. Men på baggrund af den

manglende viden om artens udbredelse inden for Natura 2000 områdes er det på nuværende tidspunkt ikke muligt, at beskrive evt. trusler for arten.

Potentielle levesteder: På baggrund af viden om vandløbenes generelle miljøtilstand vurderes de potentielle levesteder at udgøres af samlet set ca. 4 km i vandløbene i Fiskbæk Å og Elkærgrøften. Dette bør dog undersøges nærmere.

Blank Seglmos

Bestand: Blank Seglmos har næppe nogensinde været almindelig i Danmark, og det kan konstateres, at arten er forsvundet fra en række kendte tidligere forekomster. Arten har været vidt udbredt (baseret på studier af herbarieindsamlinger), men er i dag begrænset til Jylland med hovedforekomsterne i det Midt- og Nordjyske område.

Arten er i Danmark knyttet til ret næringsfattige kilder og soligene rigkær med mineralrigt vand, oftest såkaldte "paludellavæld", og ofte med udfældning af kildeokker. Disse vegetationsstyper er blandt de mest truede i det danske landskab i dag og forekommer som små øer i et i stigende grad fragmenteret landskab.

Vi har i dag kendskab til omkring 20 populationer af meget varierende størrelse i Danmark. Inden for habitatområdet forekommer blank seglmos ét sted, dog med flere mindre delbestande. Arten kan være overset på egnede lokaliteter, der ikke er besøgt i artsovervågnings-sammenhæng.

Foreløbig trusselsvurdering: Nedgangen i antallet af forekomster af blank seglmos, samt dræning og tilgroning af vældmoserne betyder, at bestanden af blank seglmos i Danmark er truet.

Potentielle levesteder: Artens potentielle levesteder udgøres af ret næringsfattige, mineralrige, mosdominerede vældmoser ("paludella-væld") med uforstyrret hydrologi, samt soligene mosdominerede rigkær i samme generelle område.

Gul Stenbræk

Bestand: Gul Stenbræk er cirkumpolart udbredt og hovedsagelig en boreal-arktisk art. De danske forekomster er i randen af udbredelsesområdet og knyttet til vældmoser, der også hu-

ser andre nordlige arter som for eksempel spyd-pil og bladmosset, *paludella squarrosa*. Arten havde tidligere en vid udbredelse i Danmark med forekomster i Nord- og Vestsjælland, på Samsø og i det midt- og nordjyske område (Hoff, 1943). Gul Stenbræk var tidligere almindelig i flere af de midtjyske ådale (Mentz, 1912). Arten er i Danmark eksklusivt knyttet til næringsfattige, mosdominerede kilder eller "vældmoser" med mineralrigt vand med en konstant lav temperatur. I takt med voksestedernes ødelæggelse, er artens forekomst nu reduceret til mindre end 10 steder i landet, hvoraf kun 3 populationer har en størrelse, der antyder at populationen vil kunne overleve på kort sigt, dersom de lokalt herskende uhensigtsmæssige forhold ikke forbedres.

Gul stenbræk er registreret i ét kildevæld indenfor Natura 2000 området og med en meget lille bestand på kun 3 blomstrende individer i 2008.

Foreløbig trusselvurdering: Nedgangen i antallet af forekomster af Gul Stenbræk gennem årtier, samt en konstateret indavl i eksisterende danske populationer (Dahlgård & Warncke, 1995), samt dræning og tilgroning af vældmoserne betyder, at bestanden af Gul Stenbræk i Danmark er truet. Lokalt i dette område er arten stærkt truet af indavl, tilgroning m.v.

Potentielle levesteder: Artens potentielle levesteder udgøres af næringsfattige, mineralrige, mosdominerede vældmoser ("paludella-væld") med uforstyrret hydrologi området.

5. SUPPLERENDE MODSATRETTEDE INTERESSER

Der er ikke som følge af den supplerende kortlægning i Natura 2000-området identificeret nye modstridende interesser.

6. ÆNDRET NATURFORVALTNING OG PLEJE

Plejen i området er tilsyneladende aftaget de seneste år idet kilde- og rigkærsområderne nu er under hastig tilgroning med høje urter og ikke mindst pil og birk.

REFERENCER

- Bak, J. 2003: *Manual vedr. vurdering af de lokale miljøeffekter som følge af luftbårent kvælstof ved udvidelse og etablering af større husdyrbrug*. Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen.
- Danmarks Miljøundersøgelser, 2006: *Deposition af N komponenter 2006 – kommuner*.
http://www2.dmu.dk/1_viden/2_Miljoe-tilstand/3_luft/4_spredningsmodeller/5_Depositionsberegninger/2006/depositionables/2006.dk.Ntot.kommuner.html
- Ellermann, T. m.fl., 2005: *Atmosfærisk deposition 2004, NOVANA*, Faglig Rapport fra DMU nr. 555, Danmarks Miljøundersøgelser, Miljøministeriet.
- Ellermann, T. m.fl., 2006: *Atmosfærisk deposition 2005, NOVANA*, Faglig Rapport fra DMU nr. 595, Danmarks Miljøundersøgelser, Miljøministeriet.
- Ellermann, T. m.fl., 2007: *Atmosfærisk deposition 2006*, Faglig Rapport fra DMU nr. 645, Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet.
- Fog, K. 2000: Status for sjældne vindelsnegle, *Vertigo* spp. I Danmark. Amphi Consult. Duplikeret.
- Frohn, L. M. m.fl., 2008: *Kvælstofbelastning af naturområder i Østjylland. Opgørelse for udvalgte Natura 2000 områder*, Faglig Rapport fra DMU nr. 673, Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet.
- Geels, C. m.fl., 2008: *Kvælstofbelastning af naturområder på Bornholm og Sjælland. Opgørelse for udvalgte Natura 2000 områder*, Faglig Rapport fra DMU nr. 689, Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet.
- Nielsen O. K. m.fl., 2008: Denmark's National Inventory Report 2008. Emission Inventories 1990-2006 – Submitted under the United Nations Framework Convention on Climate Change. Faglig Rapport fra DMU nr. 667, Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet.
- Skov- og Naturstyrelsen, 2005: Harmoniserede tålegrænser. Opdatering af 15. december 2005.
<http://www.skovognatur.dk/NR/rdonlyres/78C70731-71A2-40B6-B611-2F1340CB922A/14951/Ammoniakmanual02122005.pdf>
- Dahlggaard, J. & E. Warncke 1995: Seed set and germination in crosses within and between two geographically isolated small populations of *Saxifraga hirculus* in Denmark. – *Nordic J. Bot.* 15: 337-341
- Hoff, M. 1943: Crassulaceernes og Saxifragaceernes udbredelse i Danmark. TBU 11. – *Bot. Tidsskr.* 47: 95-121
- Mentz, A. 1912: Studier over danske mosers recente vegetation. København.

Bredsgård Sø - N38

Indholdsfortegnelse

	<u>Side</u>
1. Beskrivelse af området	2
2. Udpegningsgrundlag.....	3
3. Foreløbig trusselsvurdering	3
3.1 Søer	4
3.2 Vandløb.....	4
3.3 Terrestriske naturtyper	5
3.4 Arter	7
4. Modsatrettede interesser	7
Der ses ikke at være modsatrettede naturinteresser i området.....	7
5. Naturforvaltning og pleje	7
6. Nykonstaterede eller nyindvandrede arter og naturtyper	7
6.1 Terrestriske naturtyper	7
6.2 Arter	8
7. Manglende viden og yderligere vidensbehov.....	8
8. Bilag.....	8
9. Kildehenvisning.....	8

1. Beskrivelse af området

Natura 2000-området Bredsgård Sø omfatter Natura 2000-område H38 (se tabel 1.1).

Tabel 1.1. Oversigt over de Natura 2000-områder, der er inkluderet i denne basisanalyse. For hvert område er områdets nummer, navn og areal (i ha) angivet, ligesom natura 2000 områdets samlede areal er oplyst. Kilde: <http://www2.skovognatur.dk/natura2000/>.

Nr.	Navn	Areal (ha)
H38	Bredsgård Sø	172
	Samlet Areal	172

Natura 2000-områdets samlede areal er 172 ha og består af vandløb, søer i ukendt antal og størrelse og ca. 170 ha land, vist på fig. 1.1.

Natura 2000-området omfatter den tidligere Bredsgård Sø, dalen og skrænterne omkring til- og afløbet fra søen. Det meste af den tidligere sø er tilgroet med tagrør eller henligger som hængesæk (7140). Langs skræntfoden og i dalbunden findes kilder (7220) og rigkær (7230). På de sandede skrænter findes hede (4030) og overdrev på sur bund (6230).

Vigtig lokalitet for planter med flere sjældne arter.

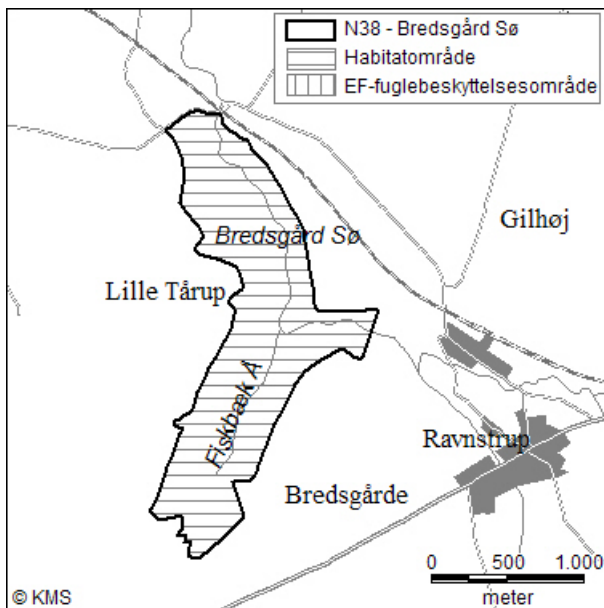

Fig 38.1. Natura 2000-område 38

Inden for Natura 2000-område 38 ligger fredning 791-27: Bredsgård Sø (fig. 38.2). Fredningsgrænsen svarer i store træk til afgrænsningen af Natura 2000-området. Fredningen har til formål at bevare de botaniske interesser, herunder specielt vældmose- og engfloraen, samt landskabets geologiske træk.

Inden for natura 2000-området findes der en række arealer som er beskyttede efter § 3 i Naturbeskyttelsesloven. I kortmaterialet kan man se hvilke arealer der pr. 01-02-07 var registreret som § 3-beskyttede. Det skal bemærkes at § 3-registreringen er en vejledende registrering, og at det til enhver tid er de aktuelle forhold som er gældende. Det er den lokale kommune, der har ansvaret for at vedligeholde § 3 registreringer.

2. Udpegningsgrundlag

Som det fremgår af tabel 2.1 og 2.2 er Natura 2000-område 38 er udpeget af hensyn til 7 habitat-naturtyper og 2 arter.

Tabel 2.1. Oversigt over de naturtyper, der aktuelt udgør grundlaget for udpegningen af Natura 2000-område 38. ¹⁾ Indgår i NOVANA. * Prioriteret naturtype. For naturtypen vandløb findes der ikke arealberegninger i og med at bedømmelsesgrundlaget for naturtypen består af en station (punkt på vandløbsstrækningen). 1) Data fra udsætningsplan for tilløb til Lovns Bredning og Hjarbæk Fjord. Nyeste udgave findes på www.DFU.dk, 2) Data stammer fra rapport nr. 120 i Miljøserien 1995: Miljøtilstanden i vandløbene i Fjends kommune, 3) Data stammer fra rapport udarbejdet for Viborg Amt, 2003: Vegetationsundersøgelse i udvalgte vandløb i Viborg Amt- Skals å, Simsted å, Mønsted-Jordbro å, Fiskbæk å, Vorning å og Tange å, 4) Data stammer fra Vandrammedirektivs basisanalyse del 2 for Viborg, Nordjylland og Ringkøbing amter (2005), 5) Data stammer fra NOVANA kortlægningen 2005. Naturtyperne kan ses i kortmaterialet.

Nr.	Naturtype	Forekomster	Areal (ha)	Kilde
3110	Lobeliesø		Ikke kortlagt	
3150	Næringsrig sø		Ikke kortlagt	
3260	Vandløb	3	3 stationer	1)2)3)4)
6430	Urtebræmme		Ikke kortlagt	
6230	*Surt overdrev ¹⁾	2	3	5)
7220	*Kildevæld ¹⁾	5	18	5)
7230	Rigkær ¹⁾	1	24	5)

Tabel 2.2. Oversigt over de arter, der aktuelt udgør grundlaget for udpegningen af NATURA 2000 områdets internationale naturbeskyttelsesområder. 1) Data stammer fra NOVANA overvågningen 2004, 7) Data stammer fra Madsen, A.B mfl. De potentielle levesteder kan ses i kortmaterialet.

Nr	Artsnavn	Antal forekomster/bestand	Areal (ha)/vandløb (km)	Kilde
1318	Damflagermus (<i>Myotis dasycneme</i>)	Ukendt	45 ha	
1355	Odder (<i>Lutra lutra</i>)	Ukendt	1 ha vandflade + 3,7 km vandløb	1)7)

I 2004 og 2005 er der foretaget en kortlægning af de terrestriske habitatnaturtyper inden for habitatområderne. Desuden er der gennem årene indsamlet en del data om beskyttede naturtyper i forbindelse med administrationen af naturbeskyttelsesloven. Oplysningerne om søer og vandløb bygger udelukkende på den viden, der er indsamlet gennem årene ved et generelt tilsyn og overvågning, som er udført regionalt og ved det nationale overvågningsprogram. I tabel 2.1 er der vist en oversigt over anvendte data for de enkelte naturtyper. Andet tilgængelige materiale om Natura 2000 området fremgår af litteraturlisten i kap. 10.

Den geografiske placering af de enkelte naturtyper fremgår af Tilda indberetningerne, og i kortmaterialet er der vist, hvor de enkelte plante- og dyrearter hører til.

3. Foreløbig trusselvurdering

Forekomsten af arter og naturtyper er beskrevet overordnet på baggrund af de tilgængelige data, og der er foretaget en foreløbig vurdering af truslerne mod arterne og naturtyperne i Natura 2000 området. Truslerne omfatter påvirkninger, hvor der er en begrundet mistanke om, at de har en negativ betydning for naturtilstanden. De største trusler er gennemgået nedenfor for hhv. søer, vandløb, terrestriske naturtyper, marine områder og arter.

3.1 Søer

I Natura 2000-område 38 er der ingen større søer. Der forekommer dog mindre søer og vandhuller med naturtyperne 3110 (kalk- og næringsfattige søer og vandhuller (lobeliesøer)) og 3140 (kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger). Der er dog ingen data for disse småsøer.

3.2 Vandløb

I Natura 2000-område 38 findes 3 målsatte vandløb/vandløbsstrækninger. Amtet vurderer, at disse vandløb kan kategoriseres som værende naturtype 3260 (Vandløb med vandplanter).

Amtets data er imidlertid indsamlet i forbindelse med faunaprøvetagning efter Dansk Vandløbs Fauna Indeks, og er således ofte indsamlet meget tidligt på året i februar og marts måned, hvilket vil sige før en række plantearters vækstsæson. På baggrund af disse data er det derfor ikke muligt, at give en dækkende vurdering af karakteristiske plantearters udbredelse og hyppighed i vandløbene.

I rapporten (3 er der en beskrivelse floraen i Fiskebæk's hovedløb.

Tilstedeværelsen og arts karakteristisk af diverse fiskearter er desuden også kun kendt sporadisk.

Alle oplysningerne, som skal benyttes ved udfyldning af "Bilag 2 (Vandløbs registreringer) til vejledningen til amterne om udarbejdelse af Natura 2000-basisanalyse, Skov- og Naturstyrelsen, 2005" kan findes i Winbio databasen og i fiskeudsætningsplanerne, som Danmarks Fiskeriundersøgelser har udarbejdet (2).

Generelt kan vandløbene i Natura 2000-område 38 karakteriseres som kraftigt regulerede vandløb med dårlige fysiske forhold. Dette betyder, at vandløbene i hovedtræk fremstår som fauna og flora fattige vandløb med megen lidt fysisk variation.

Trusselvurdering

I Vandrammedirektivets basisanalyse del II er det for alle målsatte vandløb vurderet om hver enkelt vandløb er i risiko for ikke at overholde den i regionplanen fastsatte målsætning i 2015. I vandrammedirektivets basisanalyse er det desuden vurderet, hvilke påvirkninger der formentlig er årsag til den manglende målsætningsopfyldelse. Vandrammedirektivets risikoanalyse anvendes som en foreløbig trusselvurdering for vandløbene i Natura 2000-området.

I vandrammedirektiv sammenhæng arbejdes med følgende trusler B = trusler der kan resultere i en biologisk påvirkning (eks. regulering og tilledning af spildevand), FM = trusler der resultere i en fysisk morfologisk påvirkning, KH = trusler der resulterer i en kvantitativ hydrologisk påvirkning, MFS = miljøfarlige stoffer og sidst N = næringssalte.

Hvis et vandløb i vandramme direktivets basisanalyse del 1, er blevet karakteriseret som enten "reguleret" eller "vedligeholdt", så har man vedtaget, at karakteriserer truslerne imod vandløbet som både B, FM og KH i vandramme direktivets basisanalyse del 2.

I Natura 2000-område 38 er der i vandramme direktivets basisanalyse del 2 foretaget følgende vurdering af de 3 vandløb/vandløbsstrækninger tilstand pr. 22. december 2015:

Tabel 3.2.1. Vurdering af de 3 vandløb/vandløbs-strækninger tilstand pr. 22. december 2015 jf. vandrammedirektivets basisanalyse del 2

Antal vandløb/vandløbsstrækninger	Kategori	Forklaring
-	I a	Det er allerede klart, uden yderligere karakterisering eller overvågning, at gældende regionplan mål nås.
1	I b	Tilgængelige data indikerer ikke risiko for at gældende regionplan mål ikke nås, men kvaliteten og anvendeligheden af de tilgængelige data kan forbedres.
2	II a	Det er muligt, at gældende regionplan ikke nås, men der mangler data til at vurdere dette tilstrækkeligt sikkert.
-	II b	Det er sandsynligt, at gældende regionplan mål ikke nås, men hvor yderligere karakterisering og eller overvågning er nødvendig for at iværksætte foranstaltninger.
-	II c	Der er allerede klart, uden yderligere karakterisering eller overvågning, at gældende regionplan mål ikke kan nås.
I alt 3		

Der henvises til vandrammedirektivets basisanalyse del 2 for yderligere detaljer.

3.3 Terrestriske naturtyper

I forbindelse med kortlægningen af de 3 terrestriske, lysåbne habitatnaturtyper i udpegningsgrundlaget er der foretaget en registrering af udbredelsen af en række naturtype-karakteristiske strukturer. Disse strukturer er delt op i negative og positive strukturer. De positive strukturer er til stede i veludviklede og typiske forekomster af naturtypen under mere eller mindre upåvirkede forhold. Tilsvarende vidner de negative strukturer om en stærkt påvirket naturtype. I felten er strukturernes samlede omfang registreret på en tretrins skala: udbredte (U), spredte (S) eller ikke tilstede (I).

Trusselvurdering

Tabel 3.3.1 giver en oversigt over de enkelte naturtypers fordeling i forhold til deres indhold af positive og negative strukturer. Naturtyper med udbredte positive strukturer og ingen negative strukturer er veludviklede naturtyper, som tilsyneladende ikke er udsat for nævneværdige påvirkninger, mens naturtyper uden positive strukturer og udbredte negative strukturer er dårligt udviklede naturtyper, der antagelig påvirkes kraftigt af en eller flere faktorer, der kan forringe naturtypen.

Tabel 3.3.1. Fordelingen af negative og positive strukturer i de polygoner, hvor de enkelte naturtyper er registreret. For både negative og positive strukturer er angivet om strukturerne samlet set er udbredte (U), spredte (S) eller ikke tilstede (I). Antallet af registreringer med hver af de 9 kombinationsmuligheder er vægtet for polygonernes arealer. Strukturerne er beskrevet i Fredshavn (2004).

Strukturer	Negative		
	I	S	U
U	41		39
S			
I			20
7220 Kilder og væld med kalkholdigt vand			

Af tabel 3.3.1 fremgår, at naturtypen 7220 har flest positive strukturer og samtidig enten ingen negative eller udpræget negative strukturer. De positive strukturer på denne naturtype er angivet som udskillelse af tuf (kalk) og/eller rig mosflora mens de negative strukturer er angivet som udtørring og tilgroning med høje urter og/eller vedplanter. Data fra feltregistreringen tyder på at hovedparten af arealerne med 7220-kildevæld er tilgroet med høje urter. Der er registreret tydelig påvirkning fra landbrugsdrift (gødskning/sprøjteskader) på et af arealerne med kilder og væld, svarende til ca. 20 % af det samlede areal med kilder.

Der er kun 1-2 lokaliteter af de øvrige naturtyper og der er derfor ikke opstillet tabeller for disse.

For naturtypen 6230 gælder, at begge de to registrerede arealer har spredte positive strukturer og ingen negative strukturer. De positive strukturer på denne naturtype er angivet som forekomst af store fritliggende sten, forekomst af engmyretuer og enkeltstående træer og buske med fodpose. Disse strukturer angiver alle en lang og kontinuert drift uden betydende fysiske indgreb. De negative strukturer på denne naturtype angives som næringsberiget og domineret af kvælstof-elskende plantearter som Rajgræs, Kvik, Agertidsel, Fuglegræs og Enårig Rapgræs. Evt. forekomst af disse arter viser at området er påvirket af kvælstof. Der er ikke registreret påvirkning af kvælstof, dvs. hverken luftbåren eller tydelig gødskningspåvirkning eller sprøjteskader på de kortlagte overdrevsarealer.

For naturtypen 7230-rigkær gælder, at det registrerede areal på hele 24 ha har udbredt positive strukturer og spredt negative strukturer. De positive strukturer på denne naturtype er angivet som forekomst af trykvand i terrænniveau, rig mosflora og/eller rig blomsterflora. De negative strukturer er angivet som udtørring, eutrofiering, dominans af høje urter og opvækst af vedplanter. Der er ikke registreret tydelig påvirkning af gødskning eller sprøjteskader på det kortlagte areal.

Tilgroning

Tilgroning kan vurderes ud fra områdernes udnyttelse til græsning / høslet, vegetationens højde, dækningsgraden af vedplanter og forekomst af negative strukturer, der har relation til tilgroningen. I forbindelse med kortlægningen er behovet for plejeindsats vurderet, jfr. 4.3.2.

Tabel 3.3.2 Kategorierne af plejeindsatser

Kategorier	Indsatsens omfang
1.	Ingen indsats nødvendig
2.	Mindre indsats i en kortere årrække
3.	En større indsats i en kortere årrække
4.	Betydelig indsats i en længere årrække
5.	Omfattende og langvaring indsats

I tabel 3.3.3 er opgjort et behov for plejeindgreb, svarende til kategori 3 eller større indsats.

Tabel 3.3.3 Arealer i de enkelte habitatnaturtyper, hvor der skønnet behov for pleje svarende til kategori 3 eller mere. Antal områder og det samlede areal i ha og % af naturtypen.

Naturtype	Antal områder	Areal (ha)	% af samlet areal med naturtypen
7220	1	1	20

Selv om hovedparten af arealerne allerede på nuværende tidspunkt afgræsses er der er under kortlægningen vurderet, at 20 % af arealet med 7220 (kilder og væld med kalkholdigt vand) har behov for en større plejeindsats i en længere årrække. Det samme gælder naturtypen 7230-rigkær. Arealer med naturtype 7220 forekommer i mosaik med 7230. De øvrige naturtyper er ikke skønnet at have behov for pleje p.t.

Invasive plantearter

De invasive arter hører ikke naturligt hjemme i den danske natur. De er typisk blevet indført af mennesket og mange af dem er efterhånden blevet et stort problem, fordi de spreder sig til naturområderne. Her kan de danne store bestande og derved fortrænge det naturlige plante- og dyreliv.

Det er ved registreringerne ikke konstateret invasive arter i området.

Arealmæssige ændringer

Det er ikke muligt ud fra registreringerne at vurdere om der er arealmæssige ændringer i form af f.eks. arealmæssige reduktioner e. lign.

3.4 Arter

Damflagermus

Bestand:

Føden jages over vandflader (vandløb og søer) eller i lav højde omkring træer. Arten er formentligt vidt udbredt ved vandløbet i Natura 2000-område 38, og det vurderes at være en god bestand.

Foreløbig trusselsvurdering:

Ingen oplagte trusler, bortset fra naturlige fjender.

Potentielt levested: Potentielle nuværende og fremtidige levesteder ses på kortmaterialet. Vandløb inkl. nærtliggende mosearealer i Natura 2000-område 38 er taget med. Det potentielle levested vurderes at udgøre i alt mindst 45 ha og omfatter ca. 3,5 km vandløbsstrækning.

Odder

Bestand:

Bredsgård Sø er forholds uforstyrret af mennesker, og Odderen har uden tvivl en fast bestand tilknyttet de øvre dele af Fiskbæk Å, men ikke nødvendigvis inden for Natura 2000-området. Arten blev eftersøgt ifm. NOVANA-overvågningen i foråret 2004 på en station ved Nybro, hvor vejen krydser Fiskbæk Å umiddelbart uden for Natura 2000-område 38. Der blev ikke på det tidspunkt fundet spor og/eller efterladenskaber fra arten, men der er siden hen konstateret jævnlige markeringer af Odder ved broen.

Foreløbig trusselsvurdering:

Odderen er fortsat truet af rusefiskeri, menneskelige forstyrrelser og trafik, men bestanden tilknyttet Natura 2000-område 38 vurderes at være robust og stabil.

Potentielt levested: Potentielle nuværende og fremtidige levesteder ses på kortmaterialet. Alle vandløb er taget med. Det potentielle levested vurderes at udgøre op til ca. 3,5 km vandløbsstrækning.

4. Modsatrettede interesser

Der ses ikke at være modsatrettede naturinteresser i området.

5. Naturforvaltning og pleje

Amtet har indgået MVJ-kontrakter for i alt 42 ha, hvoraf de største arealer omfatter miljøgræs aftaler.

Af hensyn til en mulig forekomst af Gul Stenbræk har Viborg Amt i 2005 ryddet et mindre areal under tilgroning med Birk og Pil. Området er dog under hastig tilgroning igen.

6. Nykonstaterede eller nyindvandrede arter og naturtyper

6.1 Terrestriske naturtyper

Af tabel 6.1 fremgår, hvilke naturtyper, som er registreret, men ikke indgår i udpegningsgrundlaget, arealstørrelsen og antallet af lokaliteter for hver naturtype

Tabel 6.1 Naturtyper, som er registreret, men ikke indgår i udpegningsgrundlaget, arealstørrelsen og antallet af lokaliteter for hver naturtype. 1) Data stammer fra NOVANA kortlægningen 2005. Naturtyperne kan ses i kortmaterialet.

Nr.	Naturtype	Forekomster	Areal(ha)	Kilde
4030	Tør hede	1	3	1)
7140	Hængesæk	2	7	1)

6.2 Arter

Under NOVANA overvågningen af Blank Seglmos (*Hamatocaulis vernicosus*) i 2006 blev arealer ved sydenden af Bredsgård Sø gennemgået. Det viste sig, at området har stort potentiale som levested for *Hamatocaulis vernicosus* og er en af landets absolut vigtigste lokaliteter for arten. Der blev fundet 10 adskilte kloner med *Paludella squarrosa* og 6 adskilte populationer med *H. vernicosus*.

Gul Stenbræk (*Saxifraga hirculus*) har tidligere haft en pæn bestand i området, men er ikke blevet fundet gennem en længere årrække. Under gennemgang af området for Blank Seglmos blev der dog i efteråret 2006 fundet flere et par vegetative skud af planten og det kan ikke udelukkes at der vil kunne findes endnu flere i området.

Der er i øvrigt ikke registreret nye arter eller naturtyper i området i forbindelse med kortlægningen og udfærdigelse af basisanalysen.

7. Manglende viden og yderligere vidensbehov

Søer: Som i vandrammedirektivets basisanalyse indgår kun de særskilt målsatte søer og søer over 5 ha. Alle vandhuller og småsøer mangler derfor i denne basisanalyse.

Vandløb: I vandrammedirektivets basisanalyse indgår kun målsatte vandløb, alle øvrige vandløb mangler derfor i denne basisanalyse.

Der er ikke udført feltundersøgelser med specielt henblik på, at kunne fastslå udbredelse og diversitet af vandløbsplanter i hele Natura 2000-området (den er kendt for Fiskbæk å se ref. /3/). Derfor er udbredelse og diversitet af vegetationen meget dårligt kendt. Den er baseret på den information der kan læses ud fra skemaer udfyldt i forbindelse med udtagning af vandløbsfaunaprøver. Ofte er disse prøver udtaget meget tidligt på året (feb.-april) hvilket er et dårligt tidspunkt når det gælder om at bestemme planternes udbredelse. Endvidere er de pågældende faunaundersøgelser stationsvise undersøgelser, og repræsenterer derfor ikke en længere vandløbsstrækning.

Der er ikke gennemført fiskeundersøgelser i vandløbene i Natura 2000-området med henblik på at bestemme tilstedeværelse og udbredelse af havlampret m.v.

Terrestriske naturtyper:

Områder, hvor mere end 50 % af området er tilgroet, er ikke kortlagte i forbindelse med amtets gennemgang af området. Hovedparten af de tilgroede arealer domineres af birk og pil. For en del af disse samt de øvrige arealer kan der være tale om potentielle 7230-rigkær, der vil kunne genskabes ved yderligere rydninger af træer og iværksættelse af ekstensiv græsning/høslæt.

8. Bilag

Kort over naturtyper og arters udbredelse kan ses i kortmaterialet.

9. Kildehenvisning

- 1: Miljøtilstanden i vandløbene i Fjends kommune, rapport nr. 120 i Miljøserien, 1995.
- 2: Udsætningsplan for tilløb til Lovns bredning og Hjarbæk fjord. Nyeste udgave findes på www.DFU.dk.
- 3: Vegetationsundersøgelse i udvalgte vandløb i Viborg Amt- Skals å, Simsted å, Mønsted-Jordbro å, Fiskbæk å, Vorning å og Tange å. Rapport udarbejdet for Viborg Amt, 2003.
- 4: Vandrammedirektiv basisanalyse del 2 for Viborg, Nordjylland og Ringkøbing amter. 2005.
- 5: Skov- og Naturstyrelsen 2000, Handlingsplan for bevarelse af den truede planteart Gul Stenbræk (*Saxifraga hirculus*).
- 6: Fredshavn (2004). Teknisk anvisning til kortlægning af terrestriske naturtyper.
- 7: Madsen, A. B., Christensen, N. & Jacobsen, L. (1992): Odderens (*Lutra lutra*) forekomst i Danmark i 1991 og udviklingen i bestanden 1986-1991.-Flora og Fauna 98:47-52

Bilag 4. Miljørapport for Natura 2000-planen

Miljørapport for Natura 2000-planen for område nr. N38

Bredsgård Sø (Natura 2000-område nr. 38, Habitatområde H38)

Den enkelte naturplan skal ifølge lov nr. 1398 af 22. oktober 2007 om miljøvurderinger af planer og programmer have sin egen miljørapport. Rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af bilag 1 i loven.

a) Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af 1) en basisanalyse, 2) en målsætning af det enkelte område, 3) et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse. Der er udarbejdet en overordnet målsætning for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Indsatsprogrammet angiver både generelle og konkrete retningslinjer for den forvaltning, der skal implementeres i 1. planperiode (6 år og 12 år for fredskovpligtige arealer) startende fra 2010. Endelig er der en kort beskrivelse af sammenhæng til vandplanen og et oversigtsskema, der opsummerer Natura 2000-planen jf. naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Formål

Planens mål på sigt er skitseret nedenfor. Indsatsen i 1. planperiode skal sikre eksisterende naturværdier på udpegningsgrundlaget og starte en proces, der genopretter akut truet natur under hensyntagen til eventuelle modstridende naturinteresser. For området gælder følgende overordnede målsætning:

Naturtyperne i det tidligere søområde, herunder også selve vandløbet sikres en god-høj naturtilstand. Riggær, der er kortlagt i naturtilstandsklasse I, fastholdes i høj naturtilstand. Områdets truede naturtyper og arter sikres. Det gælder tørre heder, sure overdrev og rigkær samt kildevæld, der er levested for gul stenbræk, blank seglmos og kildevældsvindelsnegl.

Arealet af ovennævnte naturtyper og levesteder øges, og der skabes så vidt muligt sammenhæng mellem forekomsterne

Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtypen hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.

Relevante planer

Tidligere og nuværende kendte levesteder for blank seglmos og gul stenbræk, herunder Bredsgård Sø har indgået i et større naturforvaltningsprojekt omkring pleje og genopretning af levesteder for disse to arter. Projektet har omfattet rydning af vedplanter, opsætning af hegn og indgåelse af græsningsaftaler. Viborg kommune sørger fortsat for rydninger og afgræsning i området.

Natura 2000-områderne vil fremgå af landsplandirektivet (de tidligere regionplaner). Disse skal indeholde retningslinjer i overensstemmelse med bekendtgørelsen om udpegning og administration af internationale beskyttelsesområder nr. 408 af 1. maj 2007. Det betyder, at landsplandirektivet skal indeholde retningslinjer, der i overensstemmelse med direktivforpligtelserne kan understøtte områdernes bevaringsmålsætninger. Landsplandirektivet indeholder derfor ikke udlæg af nye arealer til byzone, sommerhusområde, nye større vejanlæg, øvrige trafik og tekniske anlæg eller væsentlige udvidelser eller nye områder til råstofindvinding på land mv., mens der kan være retningslinjer, der bidrager til at sikre naturforholdene, jf. bestemmelser i bekendtgørelsens § 5.

Der vil derfor ikke med Natura 2000-planens bevaringsmålsætninger og retningslinjer for den efterfølgende kommunale planlægning være modstrid mellem den og landsplandirektivet.

b) Nul - alternativ

En række naturtyper og levesteder for arter kræver vedvarende drift for at sikre og opretholde gunstig bevaringsprognose, det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre i ugunstig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse. Planen vil sikre fortsatte levesteder for bæklampret og odder og sikre vandløb i området.

Hvis ikke planen for 1. planperiode iværksættes vil tilgroningen og afvanding af de lysåbne naturtyper som kildevæld og rigkær fortsætte og der vil ske en stadig øget fragmentering af de lysåbne naturtyper. Samtidig vil levestederne for kildevælds-vindelsnegl, blank seglmos og gul stenbræk vedvarende blive forringet.

Situationen for kransnålalge-sø (3140) vil ligeledes blive forværret og vedvarende akkumuleringen af næringsstoffer vil fortsætte, hvis ikke vandplanen forbedrer tilstanden.

Prognosen er gunstig eller vurderet gunstig for:

- Bæklampret, dels på baggrund af en faglig vurdering af vandløbskvaliteten i de pågældende vandløb dels på baggrund af viden om artens forekomst i vandløbene
- Odder, dels på baggrund af viden om artens forekomst inden for området dels på baggrund af artens positive bestandsudvikling i Jylland de seneste år.
- Vandløb i området pga. generelt gode fysiske forhold og tilfredsstillende vandkvalitet.

Prognosen er ugunstig eller vurderet ugunstig for:

- Naturtypen kransnålalge-sø på grund af, at den laveste grænse for tålegrænseintervallet er overskredet
- Arealet med tør hede på grund af, at den laveste ende af tålegrænseintervallet for N-deposition er overskredet på hele arealet

- Arealerne med surt overdrev da arealerne generelt er små, laveste ende af tålegrænseintervallet for N-deposition er overskredet på hele arealet, der er mangel på kontinuert afgræsning og arealerne er isoleret fra andre arealer med overdrev.
- Arealer med hængesæk, kildevæld og rigkær på grund af at den laveste ende af tålegrænseintervallet for N-deposition er overskredet på hovedparten af arealerne, der sker tilgroning med vedplanter og høje urter og der er generelt mangel på pleje
- Kildevældsvindelsnegl, blank seglmos og gul stenbræk på grund af tilgroning med høje græsser, urter og vedplanter (manglende pleje) og fragmentering af egnede levesteder

Prognosen er ukendt for:

- Næringsrig sø, urtebræmme og enekrat pga. manglende viden om naturtypernes forekomst og tilstand i området.

c) Miljøforhold i områder der kan blive berørt

Forekomsterne af tør hede, surt overdrev, kildevæld, rigkær og dermed levesteder for kildevælds-vindelsnegl, blank seglmos og gul stenbræk søges så vidt muligt udvidet og sammenkædet, hvor de naturgivne forhold tillader det.

Arealet med rigkær øges med op til ca. 10 ha. Arealet med tør hede og surt overdrev udvides i mindre omfang.

d) Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er systematisk beskrevet i planen. Planens mål er, at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

e) Internationale miljøbeskyttelsesmål

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven. Planen vil sikre, at areal og tilstand af udpegede naturtyper og levesteder for udpegede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i statens retningslinjer for 1. planperiode. For Bredsgård Sø gælder:

- 1.1 *Reduktion af kvælstof-deposition på områdets habitatnaturtyper forventes at ske gennem en kommende ændring af husdyrgodkendelsesloven jf. regeringsudspillet Grøn Vækst, april 2009. Den øvrige tilførsel af næringsstoffer til typerne reduceres, herunder fra dræntilløb, dyrkede marker, overfladevand, spildevand og fodring. For større søer og vandløb reguleres tilførslen af næringsstoffer via vandplanen.*
- 1.2 *Der sikres den for naturtyperne mest hensigtsmæssige hydrologi på arealer med kildevæld, og rigkær, herunder leve-*

steder for kildevældsvindelsnegl, blank seglmos og gul stenbræk.

- 1.3 De terrestriske naturtyper sikres en hensigtsmæssig ekstensiv drift og pleje, og vandløb med vandplanter sikres gode fysiske forhold. Dette vil samtidig begunstige forekomsten af bæklampret og odder.

I henhold til vandplanen vil en gennemførelse af planen for hovedvandopland Limfjorden under vandrammedirektivet vurderes at indebære, at følgende del af Natura 2000-planens indsatsprogram bliver udført:

- Forbedring af vandløbskvaliteten i områdets målsatte vandløb

f) Planens indvirkning på miljøet

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovens bilag 1f, i de tilfælde hvor de vurderes at være af væsentlig betydning.

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen påvirkning	Redegør for indvirkning
Biologisk mangfoldighed	x		Er redegjort for.
Befolkningen	x		De rekreative oplevelser i tilknytning til området sikres eller forbedres via et forbedret naturgrundlag.
Menneskers sundhed		x	
Fauna og flora	x		Er redegjort for.
Jordbund		x	
Vand	x		Er redegjort for – se i øvrigt vandplan for hovedvandopland Limfjorden
Luft		x	
Klimatiske faktorer		x	
Materielle goder		x	
Landskab	x		Et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper fastholdes og udbygges. Fragmentering af landskabet imødegås.
Kulturarv, herunder kirker		x	
Arkitektonisk arv		x	
Arkæologisk arv		x	

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

g) Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen statens retningslinjer. Fragmentering af naturtyper og levesteder er imødegået ved genskabelse af en række lysåbne naturtyper.

Følgende konkrete tiltag er planlagt.

Sigtelinje 2. Små og fragmenterede habitatnaturtyper og levesteder for arter

- 2.1 *Forekomsterne af tør hede, surt overdrev, kildevæld, rigkær og dermed levesteder for kildevælds-vindelsnegl, blank seglmos og gul stenbræk søges så vidt muligt udvidet og sammenkædet, hvor de naturgivne forhold tillader det.*

Sigtelinje 3. Naturtyper og levesteder, som ikke er beskyttet af natur- og miljølovgivningen skal sikres.

- 3.1 Konstaterede forekomster af habitatnaturtyper, der ikke er omfattet af lovgivningen, skal sikres mod ødelæggelse.

Sigtelinje 4. Der skal gøres en særlig indsats for naturtyper og arter, hvis biogeografiske status er i fare for at blive alvorligt forringet i 1. planperiode.

- 4.1 *Arealet med tør hede og surt overdrev øges. Arealet med rigkær øges med op til ca. 10 ha.*

Der udarbejdes handleplaner og vælges virkemidler af kommunerne og Skov- og Naturstyrelsen m.fl. indenfor rammerne af indsatsprogrammet.

h) Grundlag for prioriteringer og valg

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremme den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper/arter.

Der vurderes ikke at være modstridende interesser i dette område.

i) Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA og DEVANO overvågningsprogrammer. Desuden afreporterer Danmark den nationale indsats vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen – udarbejdet i forbindelse med naturplanen - udgør det nuværende videns grundlag for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med naturplanlægningen. Analysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

j) Ikke teknisk resume

I medfør af lov nr. 1398 af 22. oktober 2007 er der foretaget en miljøvurdering. Planen vil sikre eller forbedre bevaringsstatus for områdets udpegningsgrundlag og den biologiske mangfoldighed generelt samt et sammenhængende og varieret landskab.

Der er der foretaget en sikring af sammenhængende arealer med surt overdrev, kildevæld og rigkær evt. på bekostning af skov og krat-tilgroede arealer.

Hvis ikke planen iværksættes, vil tilgroningen fortsætte og medføre en forringet status for de prioriterede dele af områdets udpegningsgrundlag.

Planen betyder, at de rekreative oplevelser i tilknytning til området forbedres via et forbedret naturgrundlag, nedsat næringsstofbelastning via vandplanen og bidrager til at forbedre akvatiske ressourcer nedstrøms.

Det overordnede mål for Bredsgård Sø er, at de lysåbne naturtyper sikres en god-høj naturtilstand og områdets sure overdrev, kildevæld og rigkær sikres sammen med levesteder for kildevælds-vindelsnegl, gul stenbræk og blank seglmos.

Flere arter flagermus, spidssnudet frø og stor vandsalamander findes formentlig i området. Planens gennemførelse vurderes ikke at få negative konsekvenser for disse bilag 4-arter.